

Uutiskirje Jäsenille

N:o 5 (110) * Perjantaina 17. helmikuuta 2012

Toimittanut Juhani Haapasaari

Sopimusoikeudet eivät vastaa järjestäytymistä

Finaviassa tarve avoimeen tarkasteluun

**Airpro Oy
Finavia Oyj**

IAU on esittänyt Finavialle pyynnön tarkastella yhteisessä pöydässä henkilöstön järjestäytymistä sekä emoyhtiössä että tytäryhtiö Airprossa. Pynnön takana on näkemys, etteivät nykyiset työehtosopimusten sopijaosapuolet palkansaajapuolella vastaa enää näiden järjestäytymistä. Järjestäytyminen on muuttunut lähi-mennessä selkeästi Finavian lennonvarmistustoiminnoissa. Airpron osalta tilanne on ollut jo pitkään riskitaitainen yleisesti omaksuttujen työmarkkinaperiaatteiden kanssa.

Lennonvarmistus

Lennonvarmistuksessa työskenteleviin toimihenkilöihin sovelletaan tällä hetkellä sekä toimihenkilöitä koskevaa työehtosopimusta (319203) että

Ilmailutietoteknisiä koskevaa työehtosopimusta (319205). Ensimmäisen sopimuksen soveltamisalalla työskentelevät lennonjohto-operaattorit liittyivät IAU:hun viime syyskuussa. Tämän vuoden puolella huomattava osa lennonneuvojista on tehnyt vastaavan ratkaisun.

Jälkimmäisessä sopimuksessa järjestäytymistä koskevaa edustavuusongelmaa ei ole. Sopimus neuvotellaan jatkossa IAU:n ja PALTA:n välillä kuitenkin niin, että Ilmailutietotekniset ILTT:n ammattiosasto 005:llä on edelleen keskeinen asema sopimukseen liittyvissä kysymyksissä IAU:n työehtosopimustoimintaa koskevien linjausten mukaisesti.

Lennonvarmistuksen henkilöstön järjestäytymisen näkökulmasta luontevaa on, että kaikkien lennonvarmistuksessa työskentelevien toimihenkilöiden työehdot neuvotellaan jatkossa yhden työehtosopi-

muksen puitteissa. Pohjana voi olla nykyinen ilmailutietoteknisten työehtosopimus. Sopimuksen soveltamis-alakirjauksessa ovat mukana jo nyt teknisen tai operatiivisen koulutuksen saaneet toimihenkilöt, jotka toimivat Finavian lennonvarmistuksen, teknisen toimialan tai terminaalitoiminnan piirissä tele- tai tietoliikenteen tehtävissä.

Airpro

Airpron osalta osapuolet ovat sitoutuneet käynnissä oleviin neuvotteluihin maapalvelujen työehdoista. Näiden neuvottelujen lopputuloksesta huolimatta ratkaistavaksi jää joka tapauksessa kiista neuvotteluoikeudesta muihin kuin maapalveluihin sovellettavista työehdoista. Kivuttomin keino tilanteen selvittämiseksi on IAU:n esittämä avoin jäsenmäärien tarkastelu yhdessä osapuolten kesken.

Inter Handling Turku Oy / ISS Aviation Oy: Yrityskohtaiset työaikasopimukset	s. 2
Finnair Technical Services Oy: Alihankkijoiden noudattama työehtosopimus	s. 2
Finavia Oyj: Erimielisyys varallaolosopimuksesta ja jaksotyön käytöstä	s. 3
Northport Oy / RTG Ground Handling Oy: Yt-neuvottelut käynnissä	s. 4

Uusia ramp-toimijoita neljälle asemalle

Yrityskohtaiset työaika-sopimukset uudistettiin

Inter Handling Turku Oy
ISS Aviation Oy

IAU:n hallitus vahvisti Inter Handling Turun ja ISS:n kanssa saavutetun neuvottelutuloksen yrityskohtaisista paikallisista työaikasopimuksista. Ne koskevat yhtiöiden toimintaa Turun lisäksi Tampereen, Vaasan, Kuopion ja Oulun kentillä, joissa yhtiöt aloittavat oman ramp-toimintansa. Lisäksi ISS:n Helsinki-Vantaan viime vuoden lopussa päättynyt osa-aikatyöntekijöiden työehtoja koskevaa sopimusta on jatkettu entisessä muodossaan.

Tasoittuvan työajan sopimus

Tasoittuvan työajan sopimukset perustuvat työehtosopimuksen 48. §:ään ”Työaikojen kehittäminen”. Sopimusten tarkoituksena on työajan parempi kohdentaminen liikenteen ja henkilöstö tarpeet huomioiden.

Nyt Inter Handlingin ja ISS:n kanssa allekirjoitetut sopimukset ovat sisällöltään samanlaiset. Sopimukset korvaavat osittain työehtosopimuksen maapalveluyrityksissä käytössä olevat määräykset jaksotyöstä, lisätyöstä, ylityöstä sekä korvauksien ja lisien maksuaikataulusta.

Osa-aikatyöntekijät

Osa-aikatyöntekijöiden työehtoja koskevien sopimusten taustalla on työehtosopimuksen 11. § ”Osa-aikatyöt”. Sopimuksilla sovitaan nimensä mukaisesti osa-aikatyöntekijöitä koskevista työehdoista siltä osin kuin ne poikkeavat työehtosopimuksesta.

Inter Handlingin Turun ja Tampereen sekä ISS:n Vaasan, Kuopion ja Oulun sopimukset ovat tasoittuvan työajan sopimusten tapaan saman sisältöiset. ISS:n sopimukseen sisältyy lisäksi mahdollisuus käyttää osa-aikatyöntekijöinä muiden ISS-konserniyhtiöiden kuin ISS Aviationin työntekijöitä. Tämä edellyttää, että heidän palkkauksensa määrittyy näiden tehtävien osalta lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen mukaisesti.

ISS:n Helsinki-Vantaan vuoden vaihteessa päättynyt osa-aikatyöntekijöiden työehtoja koskeva sopimus on uudistettu entisen sisältöisenä uusien sopimusten allekirjoittamisen yhteydessä.

Työehtosopimuksen osana

Yrityskohtaiset paikalliset työaikasopimukset ovat voimassa olevan työehtosopimuksen osia. Sopimuksista saa lisätietoja luottamusmiehiltä.

Alihankinnasta pyydetty lisätietoja

Finnair Technical Services Oy

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä edellyttää, että tämä selvittää työntekijöiden edustajalle käytettävän työvoiman määrä, yrityksen yksilöintitiedot, työkohte, työtehtävät, sopimuksen kesto ja sovellettava työehtosopimus tai keskeiset työehdot. Tähän perustuen pääluottamusmies on pyytänyt Finnair Technical Servicesin tilaamina alihankkijoina toimivista RTK-Palvelu Oy:stä sekä Ai-Ri Siivouspalvelut Oy:stä tarkempia tietoja. Pyynnön tarkoituksena on varmistaa, että ko. yrityksissä toimitaan asianmukaisesti myös työehtosopimuksen soveltamisen osalta.

Toistaiseksi pääluottamusmiehelle ei ole annettu tietoja, jonka perusteella hän voisi arvioida tilannetta. Tietojen luovuttamisen laiminlyönti sillä tapaa, että syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä alihankinnassa käytettävien työntekijöiden palkasta tai heidän työsuhteeseen liittyvien sopimusten soveltamisesta, aiheuttaa tarpeettomia lisäjännitteitä muutoinkin epävakaa tilassa olevassa tekniikan yhtiössä.

Tulkintaerimielisyys liittojen välille

Varallaolosopimus ja jaksotyön käyttö

Finavia Oyj

Finavian ja Ilmailutietotekniset ILTT:n välillä on käyty paikalliset neuvottelut tulkintaerimielisyyksistä, jotka koskevat jaksotyön käyttämistä ja varallaoloa ilmailutietoteknisiä koskevan työehtosopimuksen soveltamisalalla. Koska osapuolet eivät ole löytäneet erimielisiin asioihin yhteistä näkemystä, ne on sovittu siirrettävän seuraavaksi PALTA:n ja IAU:n väliseen käsittelyyn.

Varallaolo

Työehtosopimuksen 32 § ”Varallaolo” määrää sovittavan työpaikkakohtaisesti erikseen vapaamuotoisesta varallaolosta. Työnantaja on tulkinnut tämän olevan pelkästään viittaus työaikalain 5 §:ään. Sen mukaan työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia, että työntekijän on oltava asunnossaan tai muualla tavoitettavissa niin, että hänet voidaan tarvittaessa kutsua työhön ja että näin varallaolosta sovittaessa sovitaan myös siitä suoritettava korvaus.

Työntekijäpuolen näkökulmasta työnantajan tulkinta, että työehtosopimuksella olisi jokin erityinen tarve viitata pelkästään voimassa olevaan lainsäädäntöön, on väärä. Työehtosopimuksella on sovitettu varallaolosta sovittavan

työpaikkakohtaisesti. Jos tällä tarkoitettaisiin työntekijän henkilökohtaisesti sopivan työnantajan kanssa varallaolosta, työehtosopimuksessa ei olisi määräystä vapaaehtoisen varallaolon työpaikkakohtaisesta sopimisesta.

Työpaikkakohtainen sopiminen tarkoittaa kollektiivisen sopimuksen laatimista työnantajan ja työntekijöiden edustajan välillä työpaikkakohtaisesti. Työnantaja on rikkonut työehtosopimusta, koska se ei ole jatkanut aiempaa käytäntöä sopia varallaolosta työpaikkakohtaisesti työntekijöiden edustajan kanssa, vaan on tarjonnut yksipuolisesti laatimiaan ”vakioehtoisia” varallaolosopimuksia työntekijöille henkilökohtaisesti.

Finavian laatimat varallaolosopimukset työsopimusten osana ovat näin ollen ristiriidassa noudatettavan työehtosopimuksen kanssa ja sen vuoksi työntekijäpuolen näkökulmasta mitättömiä. Niiden sijasta on noudatettava työehtosopimuksen vastaavaa määräystä, joka edellyttää työnantajan ja työntekijöiden edustajan välillä solmittavan työpaikkakohtaiset varallaolosopimukset.

Jaksotyö

Säännöllinen työaika voi määrittä viikkotyöajan kautta

jaksotyöaikana työaikalain 7 §:ssä esitetyillä erityisaloilla:

1) poliisi-, tulli-, posti-, tele-, puhelin- ja radiolaitoksissa, ei kuitenkaan näiden laitosten kone- ja korjauspajoissa eikä rakennustöissä;

2) sairaaloissa, terveyskeskuksissa, koko vuorokauden toimivissa lasten päiväkodeissa, kesäsiirtoloissa, huolto- ja muissa vastaavissa laitoksissa sekä vankiloissa;

3) henkilö- ja tavarankuljetuksissa, kanavilla, kääntösilloilla ja losseilla;

4) aluksen ja rautatievaunun lastaus- ja purkaustyössä;

5) alusten koeajon aikana tehtävässä työssä;

6) maastossa tehtävässä koneellisessa metsä-, metsänparannus- ja puutavaran lähikuljetustyössä;

7) kotitaloustyössä ja lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/1973) tarkoitettussa perhepäivähoidossa; (19.11.2010/991)

8) vartiointityössä;

9) meijeriliikkeissä;

10) majoitus- ja ravitsemisliikkeissä; sekä

11) taide- ja huvittelulaitoksissa sekä elokuvien valmistamoissa ja tarkastamoissa, ei kuitenkaan näiden laitosten työpajoissa.

Ilmailutietoteknisten työehtosopimuksen 2 §:ssä ”Keski-

määräinen säännöllinen työaika” on määräys jaksotyön keskimääräisestä työajasta kolmen viikon ajanjakson aikana sekä tasoittumisjakson enimmäispituudesta. Työehtosopimuksessa ei kuitenkaan ole mainintaa siitä, että jaksotyömuoto olisi käytettävissä muissakin kuin työaikalain 7 § 1 momentissa luetelluissa töissä.

Työnantaja on perustellut jaksotyöajan käyttämisen liittyvän Finavian erityisalaan, henkilö- ja tavarakuljetuksiin. Työntekijäpuolen näkemyksen mukaan työssä, jossa työnantaja on käyttänyt jaksotyöaika, ei ole sen kaltaisia erityis-tekijöitä, jotka edellyttäisivät työajan järjestämisen jaksotyöaikasäännöksen mukaan. Tällä perusteella työnantaja rikkoo työehtosopimusta käyttäessään jaksotyöaika yksipuolisin päätöksin.

Yhteenveto

Paikallisten neuvottelujen yhteenvetona työntekijäpuoli on todennut seuraavaa:

Rikkoessaan työehtosopimuksen varallaolo- ja jaksotyömääräyksiä, työnantaja pyrkii painostamaan työntekijäpuolta hyväksymään sille aiempaa epäedullisemmat ehdot sovittaessa varallaolosta henkilökohtaisesti. Työnantajan on palautettava toimintansa työehtosopimuksen mukaiseksi ja käynnistettävä työpaikkakohtaiset neuvottelut varallaolosopimuksista yhdessä pääluottamusmiehen ja alueluottamusmiesten kanssa.

Yt-neuvottelut käyntiin kahdessa maapalveluyrityksessä

Northport Oy

RTG Ground Handling Oy

Northportissa ja RTG Ground Handlingissa on käynnissä yt-neuvottelut, jotka linkittyvät osittain toisiinsa. RTG on tuottanut alihankintana tulopalvelut Northportille. Nyt tämä sopimus on katkolla.

Northport

Yt-neuvottelut käynnistyivät Northportissa tämän viikon keskiviikkona. Työnantajan esittämässä kutsussa neuvottelutarvetta perustellaan toimintojen uudelleenjärjestelyillä ja niihin liittyvillä kustannussäästöillä.

Suunnitelman mukaan Northportin asiakaspalvelu- sekä resurssienhallintatoiminnot ja GCS Helsinki-Vantaa Airport Ground Customer Servicen toiminnot yhdistyisivät tulevaisuudessa. Tämän vuoksi yt-neuvotteluissa tullaan käsittelemään työntekijöiden nykyisten toimenkuvien muuttamisia ja uusia toimenkuvia. Esillä on myös asiakaspalvelutoimintojen ulkoistamisvaihtoehdot.

Työnantajan ilmoituksen mukaan käynnistettävän prosessin seurauksena voi olla myös

työsuhteiden päättäminen tuotannollisella ja taloudellisella perusteella, jos uusiin tehtäviin sijoittumisista ei yksilötasolla päästä ratkaisuihin. Mahdollinen työsuhteiden päätyminen voi koskea alustavan arvion mukaan enintään 40 henkilöä. Mahdollisten irtisanottavien määrä tarkentuu vasta muiden, henkilöstön kannalta lievempien ratkaisu- vaihtoehtojen selvittyä.

RTG

RTG on käynnistänyt yt-neuvottelut sekä Helsinki-Vantaan tulopalvelussa että Tampereella. RTG sai tulopalvelun hoitaakseen alihankintana, kun Finnair Ground Handling ja SAS Ground Services Finland ulkoistivat kesällä 2007 omat tulopalvelutoimintonsa. Tällöin työntekijät siirtyivät liikkeen luovutuksella ns. vanhoina työntekijöinä RTG:n palvelukseen.

Sittemmin SAS ulkoisti myös kaikki muut maapalvelutoimintonsa ISS Aviationille, joka aloitti uudelleen oman tulopalvelun. Tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, että myös Finnair järjestee tarvitsemansa tulopalvelutoiminnan uudelleen sillä tavalla, että Northportin ja RTG:n välinen alihankintasuhde katkeaa. Tähän perustuen RTG on käynnistänyt yt-neuvottelut.

Tulopalvelun lisäksi RTG on aloittamassa yt-neuvottelut myös Tampereella. Syyksi työnantaja on myös siellä ilmoittanut tuotannolliset ja taloudelliset syyt.